

Сучасна бібліотека : нові вимоги, нові можливості.

Керницька Т.В., методист

Бібліотеки – одне з найбільших надбань цивілізації. Без них неможливо уявити собі розвиток науки, освіти, культури, життя громадян будь-якої країни. Усі ми хочемо жити в державі, в якій можна було б пишатися не тільки «славним минулим», а й сьогоденними здобутками і переконливими перспективами в майбутньому. У цьому контексті роль бібліотеки не можна переоцінити, оскільки саме вона формує нашу свідомість та є центром суспільного, духовного та культурного життя країни. Вона акумулює у собі звичаї, традиції, історію і культуру. Крім того, вона робить доступними для людей світові літературні багатства, дає можливість долучитися до інтелектуальних і духовних джерел інших народів і культур, є хранителькою слова, знання, інформації, залишається найбільш потрібною із усіх закладів культури впродовж всього життя людини.

XXI століття висунуло нові вимоги до бібліотеки. Книгозбірні сучасного світу відіграють особливу роль. В наш час динамічного розвитку суспільства інформаційний пошук став найважливішим видом людської діяльності.

Інтерне є повноцінною складовою глобалізованого суспільства. Доносячи до читачів весь спектр різноманітних знань та інформаційних потоків, розкриваючи реальну картину світу, бібліотека сприяє всебічному розвитку особистості, вихованню кращих громадянських якостей, самосвідомості і робить вічно живим все краще, що було створено в світі та відкрито в самій людині протягом століть.

Стрімке впровадження в бібліотечну практику нових інформаційних технологій змінює уяву про бібліотеку. Дефініція бібліотеки і її головні функції відносяться сьогодні до ключових положень не лише бібліотекознавства, але й до інформаційних наук. Сучасна бібліотека – це не тільки зібрання книжкових колекцій, але й величезний світ соціальних комунікацій для людей, об'єднання пошуком знань. Оскільки інформація вважається сьогодні головним досягненням людства і велика її частина акумулюється в бібліотеці, то, відповідно, однією з головних функцій бібліотеки залишається саме інформаційна. Безумовно, сутність функцій бібліотеки визначають її зміст, її ціль, принципи, критерії ефективності, технології, оцінку якості роботи.

Сьогодні бібліотека – не тільки загальнодоступний інформаційний центр, Інтернет-центр, науковий заклад, а й активний учасник перетворення суспільства, його просування до інформаційного суспільства. У сучасних бібліотеках ЗП(ПТ)О читачі приходять не лише за традиційними документами, а й за повнотекстовими електронними копіями документів, за інформацією.

Ставлення бібліотекарів до широких можливостей Інтернету ґрунтується на головній меті: оволодіти засобами для забезпечення користувачів вільним доступом до інформації та її джерел. Але бібліотекарі, на відміну від інших фахівців інформаційної сфери, не обмежуються в пошуку інформації електронними мережами, а вважають її частиною єдиної системи, що вдосконалюється і включає як аудіо-, відео- та мультимедійні технології, так і

традиційні можливості документально-комунікативної сфери. Тобто, багаж традиційних професійних ідей та досвіду, безумовно, працює в новому тисячолітті. Процеси інформатизації зумовлюють необхідність створення нових умов для повноцінного задоволення інформаційних потреб учасників навчально-виховного процесу. Бібліотека в сучасному інформаційно-освітньому середовищі має виходити на ключові позиції. Якою вона є сьогодні? Якою має бути? Які вимоги до неї висуває сучасний заклад професійної(професійно-технічної) освіти?

В арсеналі форм і методів роботи шкільних бібліотек, спрямованої на підвищення рівня інформаційної культури учнів, широкий розвиток одержали бібліотечно-бібліографічні заняття, практичні заняття з використання традиційних та електронних інформаційних ресурсів, включаючи Інтернет і т. ін., використання ігрових та проектних технологій. Саме в бібліотеці учні мають змогу на практиці простежити зв'язок інформаційної теорії з практикою, наочно представити результати ефективного вирішення різних типів інформаційних завдань, відчувати проблеми непідготовленого користувача в процесі роботи з реальними масивами інформації, усвідомити наслідки власної інформаційної неграмотності.

Водночас значна частина бібліотекарів-новаторів зорієнтувалася в умовах нового підходу та розширює межі бібліотечно-бібліографічної освіти, наповнює її новим змістом.

Серед таких заходів, по-перше, підвищення статусу бібліотек ЗП(ПТ)О , по-друге, їх модернізація, результатом якої має стати формування моделі медіабібліотечного простору як осередку медіаосвіти зі спеціальними засобами та методами.

Саме з такими бібліотеками повинні асоціюватися завдання:

- забезпечення доступу до інформації учасникам освітнього процесу через використання бібліотечно-інформаційних ресурсів на різних носіях;
- сприяння успішному засвоєнню навчальних програм, розвитку творчого мислення, пізнавальних інтересів і здібностей учнів із використанням бібліотечного ресурсу;
- забезпечення освітнього процесу та самоосвіти шляхом бібліотечного та інформаційно-бібліографічного обслуговування учнів, педагогічних працівників;
- надання інформаційної підтримки педагогічним працівникам у підвищенні методичної культури та педагогічної майстерності;
- виховання медійної та інформаційної культури учнів, просування знань і вмінь з інформаційного самозабезпечення навчальної та творчої діяльності;
- удосконалення традиційних і освоєння нових бібліотечних технологій;

І саме до таких бібліотек ми маємо прагнути.

У ХХІ столітті змінюється читач, і йому потрібні нові послуги, обов'язково необхідна інформація. Не дивлячись на те, що сьогодні новий етап розвитку отримали всі сфери людської діяльності завдяки інноваційним технологіям,

традиційні бібліотечні послуги були і залишаються актуальними, жива книга у бібліотеці залишається важливою і значущою частиною нашого життя.

У наш бурхливий інформаційний час не можна забувати і про традиційні форми роботи та спілкування з книгою. Ще Нестор-Літописець писав у свій час: «Велика-бо користь буває людині од учення книжного...» і порівнював книги з ріками, що наповнюють Всесвіт, із джерелами мудрості. Ці «джерела» збирають і зберігають протягом століть бібліотеки.

Сьогодні завдання бібліотеки – дати найповнішу інформацію користувачу. А в якому вигляді, – чи це в книзі, чи це на якихось інших носіях, чи користувач сам знайде для себе інформацію за допомогою засобів Інтернету, на мою думку, – вибирати самому читачеві. Головне, що користувач знає – тут можна отримати інформацію. Тож збереження традицій та запровадження інновацій в роботі – це запорука успішної діяльності сьогодні та реальне майбутнє наших бібліотек в XXI столітті. Девіз бібліотек Данії «Бібліотека повинна бути цікава для суспільства завжди» дуже доречний та актуальний і для наших книгозбірень.

Отже, бібліотеки XXI століття – це постійно реагуючі на зміни заклади, що забезпечують доступ людей до глобальних інформаційних ресурсів, ідей та результатів творчої діяльності, яких вони потребують. Бібліотеки роблять загальнодоступними багатства, які є результатом самовираження людей і культурного розмаїття. Ми добре розуміємо, що на формування свідомості сучасного покоління людей неабиякий вплив мають не тільки книги, а й різноманітні засоби масової інформації та магічний світ Інтернету, без вільного доступу до якого сьогодні вже неможливо говорити про повноцінний інформаційний простір держави. Бібліотеки є найбільш стабільною складовою інформаційних ресурсів держави. Саме публічним бібліотекам належить ключова роль у вирішенні питань інформатизації суспільства, забезпечення вільного доступу громадян до глобальних інформаційних мереж. Останнім часом Інтернет став невід’ємною складовою частиною інформаційних ресурсів бібліотек, а надання доступу до нього звичною бібліотечною послугою.

Співіснування традиційних та інноваційних форм бібліотечної роботи – це реальна дійсність у новому тисячолітті. І сьогодні вже практично не сперечаються на тему: що буде з книгою в епоху електронної інформації. Адже лише шляхом співробітництва можна створити конкурентоздатний інформаційний продукт.

Реальне майбутнє – у тих бібліотеках, які поєднують традиційну культуру спілкування з книгою та нові інформаційні технології. Це – стратегічний напрям на шляху модернізації української бібліотечної системи й перспективи зміцнення партнерських відносин зі світовим бібліотечним, інформаційним і культурним співтовариством. На мою думку, девізом сучасної бібліотеки має бути: «Зберігати традиції – шукати нове!»

Запорукою подальшого успішного розвитку бібліотек є їх інноваційна діяльність на основі традиційних методів, професіоналізму, високої інформаційної культури, компетентності персоналу, стрімкого прагнення до нового у період тотальної інформатизації, доленосної інформаційної глобалізації. Як наголошував

американський учений-економіст П. Друкер, «щоб мати майбутнє, потрібно бути готовим зробити щось нове».

Використана література

1. Вергунов, В. Інноваційна діяльність – запорука успішного розвитку вітчизняних наукових сільськогосподарських бібліотек // Бібл. вісн. – 2014. – № 1. – С. 3–7.
2. Безручко, О. Бібліотечний простір для дітей // Бібл. планета. – 2015. – № 2. – С. 16–20.
3. Безручко, О. Соціологічні дослідження читання підлітків: зарубіжний досвід // Культура і сучасність: альманах, – Київ : Міленіум, 2012. – № 11. – С.83 – 89.
4. Медведєва, В. М. Сучасна бібліотека: новий спосіб діяльності / В. М. Медведєва/ Бібл. вісн. – 2008. – №6. – С.46 – 50.
5. Іванова, Я. Удосконалення традиційних та формування інноваційних фахових навичок шкільного бібліотекаря / Я. Іванова // Бібл. форум України. – 2014. – № 2. – С. 24–25.
6. Солов'яненко, Д. Статистика використання Інтернет-технологій у бібліотеках України / Д. Солов'яненко // Бібл. вісн. – 2007. – № 1 – С. 6–19.

Усвідомлення проблем — шлях до їх подолання